

मेधातिथिः काण्वः। इन्द्रावरुणौ। गायत्री, ४-५ पादनिचृत् (५ हसीयसी वा) गायत्री।

इन्द्रावरुणयोरहं सम्राजोरव आ वृणे। ता नौ मृळात ईदृशे॥ १ ॥०१७ ॥०१

संराजोः- सम्यक् रञ्जकयोः। इन्द्रावरुणयोः- इन्द्रियवशीकरणैश्वर्यारव्यमनोबलाधिदैवतमिन्द्रः। प्रकृतिनियत्यधिदैवतं वरुणः। तयोः। अहम्। अवः- रक्षणम्। सुगतिम्। कान्तिम्। प्रीतिम्। तृप्तिम्। अवगमम्। प्रवेशम्। चिदाकाशस्थमन्त्रश्रवणम्। इन्द्रियेशनम्। अर्थयाचनम्। क्रियाम्। इच्छाम्। दीप्तिम्। प्राप्तिम्। शोभनावरणम्। अधर्महिंसाम्। शुभादानम्। वृद्धिम् च। अव रक्षणगतिकान्तिप्रीतितृप्त्यवगमप्रवेशश्रवणस्वाम्यर्थयाचनक्रियेच्छादीप्त्यवाप्त्यालिङ्गनहिंसादानभागवृद्धिषु। आ- समन्तात्। वृणे- वृणोमि। ता- तौ। नः- अस्मान्। ईदृशे- रक्षावरणे। मृळात- आनन्दयताम्। मृड सुखने ॥१॥

गन्तारा हि स्थोऽवसे हवं विप्रस्य मावतः। धर्तारा चर्षणीनाम्॥ १ ॥०१७ ॥०२

मावतः- मद्धिघस्य। विप्रस्य- यजनशीलस्य। हवम्- आह्वानं प्रति। अवसे- रक्षायै। सुगतये। कान्त्यै। प्रीतये। तृप्त्यै। अवगमाय। प्रवेशाय। चिदाकाशस्थमन्त्रश्रवणाय। इन्द्रियेशनाय। अर्थयाचनाय। क्रियायै। इच्छायै। दीप्त्यै। प्राप्त्यै। शोभनावरणाय। अधर्महिंसायै। शुभादानाय। वृद्ध्यै च। गन्तारा- आगच्छन्तौ। स्थः- भवथः। चर्षणीनाम्- मनुष्याणाम्। धर्तारा- धारकौ भवथः ॥२॥

अनुकामं तर्पयेथामिन्द्रावरुण राय आ। ता वां नेदिष्ठमीमहे॥ १ ॥०१७ ॥०३

अनुकामम्- अस्मदीयकाममनु । रायः- संपदः प्रदानेन । आ तर्पयत- समन्तात् तृप्तान् कुरुतम् ।
इन्द्रावरुण । ता- तादृशयोः । वाम्- युवयोः । नेदिष्ठम्- सामीप्यम् । ईमहे- याचामहे ॥३॥

युवाकु हि शचीनां युवाकु सुमतीनाम् । भूयाम वाजदाम्नाम् ॥ १ ॥०१७॥०४

शचीनाम्- शक्तीनाम् । युवाकु- मिश्रणं भवति । यु मिश्रणे । सुमतीनाम्- सुभावनानां । युवाकु-
मेलनं भवति । वाजदाम्नाम्- अन्नदानपराणां मध्ये । भूयाम- मुख्या भवेम ॥४॥

इन्द्रः सहस्रदाम्नां वरुणः शंस्यानाम् । क्रतुर्भवत्युक्थ्यः ॥ १ ॥०१७॥०५

उक्थ्यः- मन्त्रे स्तुतः । इन्द्रः- बलाधिदेवः । सहस्रदाम्नाम्- सहस्रशो दायकानां । क्रतुः- दानार्थं
कृतसङ्कल्पो भवति । वरुणः- ऋतदेवता । शंस्यानाम्- प्रशंसनीयानां पुरुषाणां । क्रतुः-
लोकहिताचरणसङ्कल्पो भवति । इन्द्रावरुणयोरग्नित्वमत्रोच्यते ॥५॥

तयोरिदवसा वयं सनेम नि च धीमहि । स्यादुत प्ररेचनम् ॥ १ ॥०१७॥०६

तयोः- इन्द्रावरुणयोः । इत्- एव । अवसा- रक्षया । सुगत्या । कान्त्या । प्रीत्या । तृप्त्या ।
अवगमनेन । प्रवेशेन । चिदाकाशस्थमन्त्रश्रवणेन । इन्द्रियेशनेन । अर्थयाचनेन । क्रियया । इच्छया ।
दीप्त्या । प्राप्त्या । शोभनावरणेन । अधर्महिसया । शुभादानेन । वृद्ध्या च । वयम् । सनेम-
शुद्धभावना भजेम । सन संभक्तौ । नि धीमहि- ता ध्यायामः । प्ररेचनम्- ता भावनाः प्रकर्षेण
एकत्रिता भवन्तु हृदये । सर्वचित्तवृत्तिभ्यः आत्मनः पृथग्भावो भवतु । रिच वियोजनसंपर्चनयोः ।
रिचिर् विरेचने ॥६॥

इन्द्रावरुण वामहं हुवे चित्राय राधसे । अस्मान्सु जिग्युषस्कृतम् ॥ १ ॥०१७॥०७

इन्द्रावरुण- हे इन्द्रावरुणौ । वाम्- युवाम् । अहम् । चित्राय- असाधारणाय । राधसे- संसिद्धयै ।
राध संसिद्धौ । हुवे- आह्वये । अस्मान्- नः । सु जिग्युषः- शोभनजयिनः । कृतम्- कुरुतम् ॥७॥

इन्द्रावरुण नू नु वां सिषासन्तीषु धीष्वा । अस्मभ्यं शर्मं यच्छतम् ॥ १ ॥०१७॥०८

इन्द्रावरुण । नु- क्षिप्रम् । नुशब्दः क्षिप्रनामसु पठितः । नु- क्षिप्रम् । द्वितीयोक्तिरादरार्था ।
सिषासन्तीषु- सेवितुमिच्छन्तीषु । षन संभक्तौ । धीषु- अस्मच्चित्तधारणासु । सत्सु । अस्मभ्यम्-
नः । शर्म- मङ्गलम् । आ- समन्तात् । यच्छतम्- प्रयच्छतम् । दाण् दाने ॥८॥

प्र वामश्रोतु सुष्टुतिरिन्द्रावरुण यां हुवे । यामृधाथे सधस्तुतिम् ॥ १ ॥०१७॥०९

इन्द्रावरुण । याम् । सधस्तुतिम्- सहस्तुतिम् । ध्यानसहकारित्वेन कृतस्तुतिमित्यर्थः । प्रति । हुवे-
युवामाह्वये । यां प्रति । ऋधाथे- वर्धेथे । ऋधु वृद्धौ । सा सुष्टुतिः- शोभना स्तुतिर्मन्त्रात्मिका । वाम्-
युवाम् । अश्रोतु- व्याप्तौ । अशू व्याप्तौ ॥९॥